

λον πρόφητας, τὸν μὲν κύριόν τοῦ κόσμου, τὸν δὲ πρόδρομον τῆς ἐλεύσεώς του· μὴ δυνήθεις ὅμως νὰ εὕρῃ τὴν ἐλαχίστην συμπάθειαν, διήγειρε καὶ ἄλλους βραβίνους, καὶ μετ' αὐτῶν μεταβὰς εἰς Ἀδριανούπολιν κατήγγειλεν εἰς τὸν σουλτάνον τὸν Σαμπαθάνν, ὡς ἀνατροπέα τῶν καθεστώτων. Ὁ δυστυχὴς μεσσίας προσαχθεὶς ἐνώπιον τοῦ σουλτάνου, τοῦ καϊμακάμου, τοῦ μουχτῆ, καὶ τοῦ διαβόητου σείκου Βανῆ, ἠρωτήθη ἐὰν ἦσαν ἀληθῆ τὰ λεγόμενα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Σαμπαθάνης ἠρνήθη, ὁ σουλτάνος τὸν ἐπανηρώτησεν, ἐὰν ἦτο ὁ Μωάμεθ, καὶ διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τῆς φημιζομένης θεοτητός του, διέταξε ν' ἀπογυμνωθῇ, καὶ χρησιμεύσῃ ὡς σκοπὸς εἰς τὰ βέλη τῶν τοξοτῶν καὶ ἰδῇ ἂν τὰ βέλη θ' ἀνεπήδων ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ μεσσίας. Ὁ δυστυχὴς Σαμπαθάνης ἐμβρόντητος εἰς τὸ πρόσταγμα, μάτην εἴητει διέξοδον σωτηρίας, διαβεβαιῶν, ὅτι ἦτο ἀπλοῦς βραβίνος καὶ οὐδὲν πλέον· ὁ σουλτάνος τότε τῷ προέτεινεν ἵνα δεχθῇ τὸν ἰσλαμισμόν, ἄλλως, ἤθελε θανατωθῇ δι' ἀνασκολοπισμοῦ ὡς σφετερισθεὶς τὸν τίτλον μεσσίας τῆς Παλαιστίνης, σατραπείας τῆς ὑψηλῆς Πύλης! Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐλύθη ἡ κωμωδία, καὶ ὁ τάλας Σαμπαθάνης ἐγένετο μουσουλμάνος (1666), λαβὼν ἀντάλλαγμα τοῦ κράτους τοῦ κόσμου, ἐν πουργεῖον, καὶ τὴν θέσιν φύλακος τοῦ σερραγίου μετ' ἐμισθὸν πεντήκοντα ἄσπρων· μετ' ὀλίγον δὲ καὶ πᾶτα ἡ οἰκογένειά του ἐνηγκαλίσθη τὸν μουσουλμανισμόν.

Ὁ διαβόητος ἱεροκῆρυξ Βανῆς, μετεχειρίσθη τὸν Σαμπαθάνν ὡς ὄργανον πρὸς προσηλυτισμὸν καὶ ἄλλων Ἰουδαίων, εἰς τὰς συναγωγὰς τῶν ὁποίων ἐξηκολούθει ὁ ψευδομεσσίας συχνάζων, λέγων, ὅτι δὲν ἤλθεν ἔτι τὸ πληῖρωμα τοῦ χρόνου. Ὁ Δοσίθεος προστίθησιν, ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν Ἑβραίων ἵνα λάβωσι σπέρμα ἅγιον ἐξ αὐτοῦ, προσέφερον καθ' ἐκάστην τὰς θυγατέρας των εἰς φθοράν.

Ὁ Σαμπαθάνης ἐπὶ δέκα ἔτη ἐξηκολούθει ἔργαζόμενος ὑπὲρ τῶν προσηλυτικῶν σχεδίων τοῦ Βανῆ, ὅταν δ' ἐγένετο πλέον ἄχρηστος, ἐξωρίσθη εἰς Κορώνην, ἐνθα καὶ ἀπεβίωσε (1686) (1).

(1) Βλ. Δοσιθέου, ἱστορ. Πατριαρχ. Ἱεροσολ. σελ. 1233—4. — Hammer, Histoire del Empire Ottoman, XI, 239. — Mignot, Histoire de la Turquie. — Καϊσαρίου Δαπόντε, χρονολογία τῶν Σουλτάνων. — Σύγχρονος περιηγητῆς ἀναφέρει, ὅτι περὶ τῶν κητορθωμάτων τοῦ Σαμπαθάν ἐπάλλοντο ὀθωμανιστὶ ἄσπρα, ἐν οἷς ἐξυμνεῖτο ὁ τότε διοικητὴς τῆς Τραπεζοῦντος Κασοῦμ-πασῆς, ὡς κατορθώσας εἰς τὴν τὸν μουσουλμανισμόν προσέλευσιν τοῦ ἐν λόγῳ ψευδομεσσίας, ὅστις ἦτο le plus

ΣΗΜ. Ἐνῷ ὁ Σαμπαθάνης ἐξόριστος ἔζη ἐν Πελοποννήσῳ, ἕτερος Ἑβραῖος Μαρδοχάιος τοῦνομα, ἐφημίσθη εἰς Γερμανίαν ὡς μεσσίας (1682). Τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος (1683) καὶ τρίτος ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐθρυλλήθη ὡς τοιοῦτος. Ὁ σουλτάνος διατρίβων τότε εἰς Βελιγράδιον διέταξεν ἵνα προσαχθῇ ἐνώπιόν του· ἀσπασθεὶς δὲ τὸν μουσουλμανισμόν, ὡς ἀντίποινον τοῦ θράους, καὶ ἀντάλλαγμα τῆς ζωῆς του, ἐξηκολούθει πιστευόμενος ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, πρὸς οὓς διεκήρυττεν, ὅτι διότι δὲν ἔπραττον πάντα τὰ κακὰ πλήρη, ὁ μεσσίας ἀναβάλλει τὴν ἐμφάνισίν του. Πολλοὶ φανατικοὶ ἐπίστευσαν τοὺς λόγους του, καὶ παρεδόθησαν εἰς πᾶν εἶδος ἀκολασίας, πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐλεύσεως τοῦ σωτῆρος· σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ, ἀναφέρει ὁ Δοσίθεος, καὶ ὀδοιποροκράτης χαχάμης ἐν Σέρραϊς ἡσπάρθη τὸν μωαμεθανισμόν. Τότε δὲ οἱ χριστιανοὶ χλευάζοντες τοὺς Ἑβραίους ἔλαγον γγενλίμι=ἤλαθε· οἱ δὲ δυστυχεῖς Ἰουδαῖοι ἀμνηχανοῦντες διεκήρυττον, ὅτι ἐπὶ βιβλίου γέγραπται πῶς ἐν ἔτει 1688 ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ ὁ ἀληθὴς μεσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει. Οὐδεὶς ὅμως ἀναφέρεται κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τολμήσας νὰ πληρώσῃ ἐφήμερον φήμην διὰ βιαιᾶς ἀλλοξοπιστήσεως. Κ. ΣΑΘΑΣ.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΙΣ.

Ἡ διεύθυνσις τῆς Χρυσάλλιδος ὑπενθυμίζει καὶ αὐθις τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον οὐδὲ γενναῖον νὰ καθυστερῶσιν ἐπὶ πλέον τῆς εὐτελοῦς συνδρομῆς των. Ὅπως αὕτη τηρεῖ τὰς ὑποσχέσεις της δαπανῶσα, μοχθοῦσα καὶ τακτικῶς τὸ φύλλον ἐκδίδουσα, οὕτω καὶ ἐκεῖνοι πρέπει νὰ ἦναι τακτικοὶ εἰς τὴν πληρωμὴν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ συντήρησις περιοδικῶν συγγραμμάτων καθίσταται ἀκατόρθωτος. Εἰς μὲν τὰ ἄλλα μέρη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου οἱ συνδρομηταὶ προπληρώνουσιν ἀνεξαίρετως τὴν συνδρομὴν των ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους, εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα ἀναβάλλουσι τὴν πληρωμὴν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος πολλάκις, καὶ τινες αὐτῶν ὑποχρεοῦνται ἐνίοτε εἰς ἀπότισιν τοῦ χρέους των διὰ τῆς πειθοῦς τῶν διακαστηρίων!

grand imposteur qui ait jamais esté, et qui avoit même fait grand bruit dans le monde. (Edouard Brown, voyages en Thessalie etc. 1674, σελ. 86).

Θ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ, ΝΤΕΚΑΣ ΠΑΣΧΑΛΙΑΝΣ.